

Raadsvoorstel

Opsteller

Chaudron, Ton

Vergadering van

22 augustus 2023

Kenmerk

Z/23/061914 / D/23/115833

Portefeuillehouder

Arjan Noorthoek

Portefeuille

Ruimtelijke Ordening

Onderwerp

Verordening Commissie Omgevingskwaliteit & Erfgoed Woerden 2023

Samenvatting

Het vaststellen van een nieuwe verordening tot instelling van een adviesorgaan over de Omgevingskwaliteit en Erfgoed is zowel noodzakelijk als gewenst voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daarmee blijft het werken met een deskundig adviesorgaan op gebied van de omgevingskwaliteit en erfgoed mogelijk na de inwerkingtreding van de wet. De commissie heeft een wettelijke taak om te adviseren op het gebied van aanvragen omgevingsvergunningen voor rijksmonumenten en overige gebouwen/percelen. De verordening biedt uw raad en ons college handvatten voor het verder vormgeven van de nieuwe werkprocessen voor initiatieven in de ruimtelijke sfeer en biedt daarnaast de commissie de kaders waarbinnen zij haar werk uitoefent.

Gevraagd besluit

1. De gemeentelijke adviescommissie Commissie Omgevingskwaliteit & Erfgoed Woerden in te stellen.
2. De bevoegdheid voor het benoemen van de leden van de adviescommissie aan het college te delegeren.
3. Daartoe vast te stellen de Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Commissie Omgevingskwaliteit & Erfgoed Woerden 2023.

Inleiding

Met de Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking treedt, wordt het stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien. De wet bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. De wet biedt een kader dat overheden op decentraal niveau meer afwegingsruimte geeft om de doelen voor de leefomgeving te bereiken.

Eén van de doelen van de wet is het bereiken van een goede omgevingskwaliteit. Daarbij gaat het om het belang van aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken, stedenbouwkundige kwaliteit en kwaliteit van natuur en landschap. In eerste instantie gaan het huidige vastgestelde gemeentelijke beleid en regelgeving voor welstand, ruimtelijke kwaliteit en cultureel erfgoed één op één mee naar de Omgevingswet via de zogenaamde Bruidsschat. Wel is het adviesstelsel aangepast in de Omgevingswet. Hierdoor is het noodzakelijk om voor 1 januari 2024 een verordening op de werking van de gemeentelijke adviescommissie vast te stellen en de leden daarvan te benoemen.

Een adequate invulling van de taak en de werkwijze van deze commissie draagt bij aan het doel van een goede omgevingskwaliteit.

Participatieproces

Over dit voorstel is overleg gepleegd met de direct betrokken partij, de huidige commissie Ruimtelijke kwaliteit & Erfgoed (Rk&E). Zij kunnen zich in dit voorstel vinden

Wat willen we bereiken

Met de verordening willen wij bereiken dat wij klaarstaan - op het moment van inwerkingtreding van de wet - om bij de aanvragen omgevingsvergunning en het daarvoor ingestelde vooroverleg te werken met een deskundig adviesorgaan dat ons adviseert op het gebied van de Omgevingskwaliteit, waarmee de kwaliteit van de fysieke leefomgeving voor zowel de inwoner c.q. initiatiefnemer en de omgeving op zorgvuldige wijze is gewaarborgd.

Wat gaan we daarvoor doen

Met de vaststelling van de verordening hebben/bieden wij kaders c.q. richting aan de volgende onderwerpen:

1. De taken en werkzaamheden worden vastgelegd en bestaan uit verplichte en facultatieve adviestaken.
2. De samenstelling en inrichting van de commissie wordt vastgelegd
3. De advisering en standpuntbepaling wordt nader beschreven
4. De werkwijze en vergoeding van de commissie wordt belicht
5. De verantwoording van de commissie richting college en raad wordt vastgelegd.

Ad. 1. De taken en werkzaamheden worden vastgelegd en bestaan uit verplichte en facultatieve adviestaken

De wet zelf legt een minimale eis neer aanvragen omgevingsvergunning voor rijksmonumenten aan het adviesorgaan voor de omgevingskwaliteit moet worden voorgelegd. De huidige praktijk is dat wij de aanvragen omgevingsvergunningen voor alle bouwwerken om advies aan de Rk&E voorleggen met uitzondering van de gebieden die door uw raad in 2013 welstandsvrij zijn verklaard. Dat geldt in die gebieden uiteraard weer niet voor monumenten e.d., waarvoor wel advies verplicht is. Wij stellen u voor voorlopig deze lijn te bestendigen in afwachting van de uitkomst van de evaluatie van het welstandsbeleid en de actualisering van de welstandsnota - dat gepland is om in 2023 uit te voeren - naar een nieuwe nota Omgevingskwaliteit, waarmee uw raad volgend jaar een nieuw beleidskader zal kunnen vaststellen.

Naast de verplichte advisering over bepaalde aanvragen omgevingsvergunning en aanwijzing van monumenten e.d. biedt de verordening ook mogelijkheden voor facultatieve advisering over aangelegenheden die betrekking hebben op kwaliteit van de fysieke leefomgeving, zowel gevraagd als ongevraagd.

Ad. 2 De samenstelling en inrichting van de commissie wordt vastgelegd

De commissie bestaat uit tenminste 5 leden, de voorzitter daaronder begrepen. Dat aantal is dus – indien gewenst - verder uit te breiden. Het minimale aantal komt voort uit de wet, waarin is bepaald dat minimaal twee leden van het adviesorgaan deskundig zijn op het gebied van monumentenzorg. Verder zijn er nog enkele leden deskundig op het gebied van architectuur en omgevingskwaliteit. Tenslotte biedt de verordening de grondslag dat één van de leden van de commissie een afgevaardigde is van het particulier initiatief. Genoemde afvaardiging komt tot stand na consultatie van in ieder geval de Stichts-Hollands Historische Vereniging en de Stichting Hugo Kotestein. Het lid wordt benoemd op persoonlijke titel op grond van maatschappelijke- en plaatselijke kennis en ervaring.

Het ligt in ons voornemen om de huidige leden van de Rk&E te benoemen als leden van de nieuw in te stellen commissie.

Zodra volgend jaar de besluitvorming rond is over de nieuwe Nota Omgevingskwaliteit kan ook via deze verordening de samenstelling van de commissie daaraan – indien nodig - worden aangepast.

Ad. 3 De advisering en standpuntbepaling wordt nader beschreven

Hierin wordt bepaald op welke wijze de advisering tot stand komt, welke termijnen voor de advisering gelden en op welke wijze ook via mandaat onder verantwoordelijkheid van de commissie kan worden gewerkt. Dat laatste is zeker van belang ook voor de wens van zowel commissie als ons college om meer in vooroverlegfase al duidelijkheid te kunnen geven aan initiatiefnemers over de eisen of suggesties die meegenomen kunnen of moeten worden in het ontwerp. Daarmee kan meer dan voorheen voorkomen worden dat pas in laat stadium bij de uiteindelijke formele aanvraagfase opmerkingen tot aanpassingen moeten leiden en irritatie c.q. ergernis opwekken.

Ad. 4 De werkwijze en vergoeding van de commissie wordt belicht

In een nader door de commissie vast te stellen reglement van orde wordt de werkwijze bepaald. In het reglement van orde komt ten minste aan de orde:

- a. de wijze waarop de agenda openbaar wordt gemaakt en belanghebbenden worden uitgenodigd;
- b. de vergaderorde en orde van de beraadslaging, waarbij er een onderscheid wordt aangebracht tussen de toelichtende fase waarin het spreekrecht wordt uitgeoefend en de beraadslagingen;
- c. de wijze van verslaglegging en de wijze waarop de adviezen openbaar worden gemaakt;
- d. de werkwijze bij afdoening in mandaat onder verantwoordelijkheid van de commissie.

Het reglement zal door ons op de gebruikelijke wijze worden bekendgemaakt.

Verder is ook de relatie met andere adviseurs op gebied van omgevingskwaliteit aangegeven, zoals bijvoorbeeld een kwaliteitsteam of supervisor bij nieuwe ontwikkelingsprojecten, en is het onze taak om te zorgdragen voor een goede afstemming tussen deze adviseurs en de commissie.

De vergoeding van commissieleden wordt voor de advisering tijdens de vergaderingen van de commissie geregeld in de vorm van presentiegeld op basis van de "Circulaire m.b.t. de bezoldiging van burgemeesters en wethouders en politieke ambtsdragers van gemeenten" en de bijbehorende indexeringsregeling voor gemeentelijke commissieleden, met dien verstande dat de genoemde vergadervergoeding wordt verdubbeld.

De kosten voor de inwoners van de advisering door de commissie in vergadering of in mandaat in kader van vergunningaanvraag en/of vooroverleg zullen vergelijkbaar met leges vastgesteld worden op basis van de hoogte van bouwkosten en gestaffeld worden berekend.

Ad. 5 De verantwoording van de commissie richting college en raad wordt vastgelegd.

De commissie moet elk jaar voor 1 augustus haar jaarverslag aan uw raad uitbrengen over haar werkzaamheden in het voorafgaande jaar. In het jaarverslag moet minimaal aandacht worden besteed aan:

- a. de wijze waarop toepassing is gegeven aan de aan haar opgedragen taak;
- b. de werkwijze van de commissie (waaronder de afdoening zoals bedoeld in artikel 9 en 13 van deze verordening);
- c. de aard van de beoordeelde plannen en bijzondere plannen;
- d. de wijze waarop uitwerking is gegeven aan de openbaarheid van vergaderen.

De commissie biedt het verslag via ons college aan u aan. Wij zullen daarop reageren hoe wij zijn omgegaan met de adviezen van de commissie

Argumenten

1. Een gemeentelijke adviescommissie in te stellen: De commissie voor Omgevingskwaliteit en Erfgoed;

Het is voor 1 januari 2024 wettelijk verplicht om een gemeentelijke adviescommissie ingesteld te hebben en de leden daarvoor te benoemen ten aanzien van de advisering aan het college over aanvragen voor omgevingsvergunningen bij Rijksmonumenten.

Om het huidige gemeentelijke beleid en de gemeentelijke regelgeving ten aanzien van de welstand, ruimtelijke kwaliteit en cultureel erfgoed na 1 januari 2024 voort te kunnen zetten onder de Omgevingswet moet een gemeentelijke adviescommissie worden ingesteld en de leden daarvoor worden benoemd.

2. De bevoegdheid voor het benoemen van de leden van de adviescommissie te delegeren aan het college;

De Omgevingswet regelt dat de gemeenteraad de leden van de gemeentelijke adviescommissie moet benoemen. In het kader van het duale stelsel adviseert de adviescommissie echter aan het college. Voor voldoende flexibiliteit in het proces

voor de benoeming van leden is het wenselijk dit ook bij het college neer te leggen.

Artikel 10:13 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) regelt dat een bestuursorgaan zijn bevoegdheid tot het nemen van besluiten kan overdragen aan een ander die deze onder eigen verantwoordelijkheid uitoefent. Artikel 10:15 Awb regelt dat delegatie slechts geschiedt indien in de bevoegdheid daartoe bij wettelijk voorschrift is voorzien. Artikel 156, eerste lid van de Gemeentewet geeft het algemene wettelijk voorschrift dat bevoegdheden van de raad gedelegeerd kunnen worden aan burgemeester en wethouders tenzij de aard van de bevoegdheden zich daartegen verzetten. Onder de Omgevingswet valt welstand, ruimtelijke kwaliteit, cultureel erfgoed en de advisering daarover onder de vrije beleidsruimte van de gemeente. Enkel voor de advisering over Rijksmonumenten is een gemeentelijk adviescommissie wettelijk verplicht. Ten aanzien daarvan is de bevoegdheid tot op heden volledig bij burgemeesters en wethouders neergelegd onder de Monumentenwet 1988. Daaruit kan gesteld worden dat de delegatie van de bevoegdheid tot het benoemen van de leden van de gemeentelijke adviescommissie voor het wettelijk verplichten onderdeel Rijksmonumenten zich in de aard van de bevoegdheid zich niet daartoe verzet.

3. de Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit & Erfgoed Woerden 2023 vast te stellen;

De verordening regelt de instelling van de gemeentelijke adviescommissie, de delegatie van de benoeming van haar leden en de werking van de commissie. De werking en functie van elk artikel wordt uitgebreid uitgelegd in de toelichting van de verordening.

De verordening is gebaseerd op de modelverordening die in gezamenlijkheid is opgesteld door de VNG, Federatie Ruimtelijke Kwaliteit en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Daarbij is ook aansluiting gezocht met de regels van de huidige commissie Ruimtelijke kwaliteit & Erfgoed zoals opgenomen in het reglement van orde van bijlage 9 van de Bouwverordening Woerden.

Kantttekeningen, risico's en alternatieven

1.1 Alternatieven

Beperken tot verplichte advisering

Zoals hierboven aangegeven heeft de wetgever de verantwoordelijkheid voor de adviestaak aan de gemeenteraad overgelaten op de minimale taak na die in de wet is opgenomen dat er een adviesorgaan moet zijn dat adviseert over omgevingsvergunningen die betrekking hebben op rijksmonumenten. De adviestaak van de commissie daartoe beperken achten wij op dit moment niet gewenst. De noodzaak tot het zorgvuldig omgaan met niet alleen de rijksmonumenten maar ook de gemeentelijke monumenten, het beschermde dorpsgezicht, het cultuurhistorisch landschap en de ruimtelijke projecten c.q. vergunningaanvragen die invloed hebben op de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, vragen om deskundige advisering.

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

De huidige Commissie voor Ruimtelijke Kwaliteit & Erfgoed wordt gecontinueerd binnen het nieuwe adviesstelsel van de Omgevingswet. Er verandert weinig aan de werking en het financieringsmodel van de commissie. De vaststelling van deze verordening brengt dus geen extra kosten met zich mee ten opzichte van de huidige situatie.

Communicatie

De verordening zal na vaststelling op gebruikelijke wijze worden gepubliceerd.

De commissie zal worden geïnformeerd over de uitkomst van uw besluitvorming.

Aanvragers, inwoners en initiatiefnemers zullen via de website informatie kunnen inwinnen over de rol en werkwijze van de commissie.

Dat zal ook worden meegenomen bij de informatie die nog zal volgen over de nieuwe werkprocessen voor vergunningaanvragen en vooroverleg onder de Omgevingswet.

Vervolgproces

De verordening en de werking daarvan wordt geïmplementeerd in de gemeentelijke processen voor vergunningverlening

en advisering. De verordening wordt gepubliceerd voor openbaarmaking, waarna deze op 1 januari 2024 in werking treedt. Het college benoemt voor die tijd de leden van de gemeentelijke adviescommissie.

Verder zal er in 2024 eventueel aan de hand van de uitkomsten van de op te stellen nota Omgevingskwaliteit en daaruit voortvloeiende wensen nadere bijstelling c.q. invulling aan onder meer de rol, samenstelling en gewenste vakdisciplines kunnen worden gegeven. Over de voortgang van de werkzaamheden voor de Nota Omgevingskwaliteit bent u nader geïnformeerd bij raadsinformatiebrief van 14 juni 2023 (D/23/108509) met bijbehorende bijlage.

Bevoegdheid raad

Uw raad is op grond van de artikelen 147, eerste lid, en artikel 149 van de Gemeentewet de gemeentewet bevoegd om een verordening vast te stellen waarin u de taak, samenstelling e.d. van een gemeentelijk adviesorgaan regelt.

Bijlagen

D/23/115833 - raadsbesluit
